

॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ऋषिपुत्रोव्यासपुत्रः ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ इति आश्रमवासिके पर्वणि नैलकंठीये भारतभावादीपि विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥ वनमि
 नारद उवाच यदृच्छया शक्रसदो गत्वा शक्रं शचीपतिं ॥ दृष्टवानस्मि राजर्षे तत्र पाण्डुनराधिपं ॥ ३० ॥ तत्रेयं धृतराष्ट्रस्य कथा समभवन्नृप ॥ तपसो दुष्कर
 स्यात्स्य दयं तपते नृपः ॥ ३१ ॥ तत्राहमिदं मश्रौषं शक्रस्य वदतः स्वयं ॥ वर्षाणि त्रीणि शिष्टाणि राज्ञोऽस्य परमायुषः ॥ ३२ ॥ ततः कुबेरभवनं गांधारीसहितो नृपः ॥
 प्रयाता धृतराष्ट्रो यं राजराजाभिसंलुतः ॥ ३३ ॥ कामगेन विमानेन दिव्याभरणभूषितः ॥ ऋषिपुत्रो महाभागस्तपसा दग्धकिल्बिषः ॥ ३४ ॥ संचरिष्यति लोकांश्च
 देवगंधर्वरक्षसां ॥ स्वच्छंदेनेति धर्मात्मायन्मां त्वमनुपृच्छसि ॥ ३५ ॥ देवगुह्यमिदं प्रीत्या मया वः कथितं महत् ॥ भवंतो हि श्रुतधनास्तपसा दग्धकिल्बिषाः ॥
 ॥ ३६ ॥ वैशंपायन उवाच इति ते तस्य तच्छ्रुत्वा देवर्षेर्मधुरं वचः ॥ सर्वसुमनसः प्रीता वभूवुः सच पार्थिवः ॥ ३७ ॥ एवं कथाभिरन्वास्य धृतराष्ट्रमनीषि
 णः ॥ विप्रजग्मुर्यथा कामं ते सिद्धगतिमास्थिताः ॥ ३८ ॥ इति श्रीमहाभारते आश्रमवासिनां नारदवाक्ये विंशोऽध्यायः ॥ २० ॥ ॥ ३९ ॥
 वैशंपायन उवाच वनं गते कौरवे द्रुःखशोकसमन्विताः ॥ बभूवुः पाण्डवाराजन्मातृशोकेन चान्विताः ॥ १ ॥ तथा पौरजनः सर्वः शोचन्नास्ते जनाधिपं ॥ कु
 र्वीणाश्च कथास्तत्र ब्राह्मणानृपतिं प्रति ॥ २ ॥ कथं नुराजा वृद्धः सवने वसति निर्जने ॥ गांधारी च महाभागा सा च कुंती पृथाकथं ॥ ३ ॥ सुखार्हः सहि राजर्षिरसु
 खी तद्वनं महत् ॥ किमवस्थः समासाद्य प्रज्ञाचक्षुर्हतात्मजः ॥ ४ ॥ सुदुष्करं कृतवती कुंती पुत्रानपश्यती ॥ राज्यश्रियं परित्यज्य वनं सा समरोचयत् ॥ ५ ॥ विदुरः कि
 मवस्थश्च भ्रातुः शुश्रूषुरात्मवान् ॥ सच गावल्गुणिर्धोमान् भर्तृपिंडानुपालकः ॥ ६ ॥ आकुमारं च पौरास्ते चिताशोकसमाहताः ॥ तत्र तत्र कथाश्च क्रुः समासाद्य
 परस्परं ॥ ७ ॥ पाण्डवाश्चैव ते सर्वे भृशं शोकपरायणाः ॥ शोचंतो मातरं वृद्धामपूनातिचिरं पुरे ॥ ८ ॥ तथैव वृद्धं पितरं हतपुत्रं जनेश्वरं ॥ गांधारी च महाभागां विदु
 रं च महामतिं ॥ ९ ॥ नैषां बभूव संप्रीतिस्तान्विचितयतां तदा ॥ नराज्ये न च नारीषु न वेदाध्ययनेषु च ॥ १० ॥ परं निर्वेदमगमंश्च तं यंतो नराधिपं ॥ तंच ज्ञातिव
 धं घोरं संस्मरंतः पुनः पुनः ॥ ११ ॥ अभिमन्योश्च बालस्य विनाशं रणमूर्धनि ॥ कर्णस्य च महाबाहोसंग्रामेष्वपलायिनः ॥ १२ ॥ तथैव द्रौपदेयानामन्येषां सुहृ
 दामपि ॥ वधं संस्मृत्य ते वीरानातिप्रमनसो भवन् ॥ १३ ॥ हतप्रवीरां पृथिवीं हतरत्नां च भारत ॥ सदैव चिंतयंतस्ते नशमंचोपलेभिरे ॥ १४ ॥

ति ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥